

AFTERFIVE PRESENTS

INCLUSIEF COMMUNICEREN VOOR BEGINNERS

Voorwoord

Inclusief communiceren. Wat is dat eigenlijk? Als je het aan honderd mensen vraagt, ga je **honderd verschillende antwoorden** krijgen. Maar uiteindelijk komt het neer op belang hechten aan woorden en de impact die ze hebben op verschillende doelgroepen.

Deze gids bestaat uit drie delen: **LGBTQIA+**, **mensen met een beperking én mensen met buitenlandse roots**. Elk deel heeft een lijst met belangrijke begrippen, wat je het best wel of niet zegt en concrete tips. Het is niet de bedoeling om de gids vanbuiten te studeren, maar het kan wel als houvast dienen. Een handige tool, zeg maar.

Daarbij is het belangrijk om te onthouden dat de **taal constant evolueert**. Termen veranderen van betekenis. Bepaalde woorden die we nu gebruiken en oké vinden, kunnen in vijf jaar aan populariteit verliezen. Het belangrijkste is dus luisteren naar de verschillende groepen en welke termen zij goed achten.

Wil je inclusiviteit nog meer in de vingers krijgen? Check dan zeker de **workshops, boeken en films** in deze gids.

Als je start met goede intenties, ben je al goed op weg. **'Inclusiviteit is normaliteit'**.

DEEL 1: LGBTQIA+

Inclusief communiceren voor beginners

Belangrijke termen

Het is belangrijk om je bewust te zijn van enkele termen en de verschillen. Ken je bijvoorbeeld het verschil tussen sekse, gender en seksualiteit?

Sekse of geslacht

Geslacht wordt toegekend op basis van lichamelijke kenmerken

→ Bijvoorbeeld: man, vrouw, personen met een vorm van intersekse (Klinefelter Syndroom, MRKH, ...)

Belangrijke termen

Gender

Gender is een sociale constructie die je positie binnen de samenleving mee bepaalt.

Gendernormen: (ongeschreven) sociale regels die maatschappelijke verwachtingen koppelen aan een geslacht.

→ Bijvoorbeeld: Jongens zijn ruw, en houden van voetbal. Meisjes zijn rustiger en houden van knutselen. Mannen zijn vaker ambitieus, vrouwen vaker emotioneel. Jongetjes zijn ondernemend, meisjes zijn meegaand.

Genderidentiteit: het innerlijke gendergevoel dat je ervaart

→ Voorbeelden van genderidentiteiten: bigender, vrouw, man, non-binair, genderfluide, gender non-conform, genderqueer, agender, ...

Genderexpressie: manier waarop je je uit naar de buitenwereld in de vorm van kleding en make-up, maar ook door een bepaalde lichaamshouding, spraak of manier van bewegen.

Belangrijke termen

Geslacht en genderidentiteit moeten niet overeenkomen.

Transgender: een term die beschrijft dat het geslacht dat je toegewezen werd bij de geboorte niet overeenkomt met je genderidentiteit.

→ Bijvoorbeeld: iemand kan als man geboren worden en zich als vrouw identificeren.

Cisgender: wanneer geslacht en genderidentiteit wel overeenkomen

→ Bijvoorbeeld iemand is geboren met de lichamelijke kenmerken van een vrouw en voelt zich ook een vrouw. Mensen bij wie dat het geval is noemt men cisgender.

Non-binair: een term gebruikt door mensen die zich niet herkennen in de binaire opdeling van gender (man/vrouw).

Belangrijke termen

Transitie

Transitie is een veranderingsproces waarbij trans en non-binaire personen bewust veranderingen maken in hun leven om als hun werkelijke genderidentiteit te kunnen leven.

Sociale transitie: hierbij kan de persoon een nieuwe naam kiezen die beter past bij hun genderidentiteit. Die kan ook experimenteren met kleding, haartooi, en/of voornaamwoorden kiezen die beter bij hen passen.

Medische transitie: hierbij kiest de persoon voor medische opties zoals logopedie, hormoontherapie, of operaties.

Juridische transitie: hierbij kiest de persoon ervoor om officieel van voornaam te veranderen, of de geslachtsaanduiding aan te passen op de identiteitskaart.

Belangrijke termen

Seksuele oriëntatie

Seksuele oriëntatie is de romantische en/of seksuele aantrekking die men voelt tot anderen. Er is een enorme diversiteit aan seksualiteiten, te veel om allemaal op te noemen.

Hetero: als hetero voel je je romantisch en/of seksueel aangetrokken tot personen van het andere geslacht.

Lesbisch: als je als vrouw aangetrokken bent tot andere vrouwen.

Homoseksueel: als je als man aangetrokken bent tot andere mannen.

Biseksueel: wanneer een persoon romantisch en/of seksueel aangetrokken is tot personen van meer dan één genderidentiteit.

Aseksueel: iemand die aseksueel of 'ace' is, voelt niet of zelden seksuele aantrekking voor iemand.

Seksuele oriëntatie zegt niets over gender of geslacht.

Belangrijke termen

Persoonlijke voornaamwoorden

Persoonlijke voornaamwoorden zijn woorden die naar iets of iemand verwijzen.

voor **mannen**: hij/hem/zijn

voor **vrouwen**: zij/haar/haar

genderneutrale optie: die/hen/hun

→ De voornaamwoorden die/hen/hun worden vaak gekozen door non-binaire personen om naar zichzelf te laten verwijzen maar niet altijd. Iemand kan non-binair zijn en nog steeds de voornaamwoorden hij/hem/zijn of zij/haar/haar kiezen.

Wat zeg je beter niet?

Oh wow! Dat is cool! Ik heb nog nooit een biseksueel persoon ontmoet

Die nieuwe voornaam woorden zijn belachelijk.

Word jij mijn gay best friend?

Wie is de man in je relatie?

Ja ik heb jou als Eline gekend hé, toen jij nog een meisje was.

John is een trans-man.

lesbo, pot

Hij is een travestiet.

Allez ja, al die nieuwe woorden, dat is allemaal veel te ingewikkeld voor mij.

Dit John, hij is transgender.

Homo

Je ziet er te mannelijk uit om homo te zijn.

Je ziet er wel niet lesbisch/homo/trans/... uit.

Taaltips!

Wel zeggen/schrijven

Liever niet

Uitleg

“Hallo allemaal/iedereen.”

“Hallo jongens en meisjes.”

“Oke, waar hebben jullie aan gewerkt?”

“Oke meisjes, waar hebben jullie aan gewerkt?”

Niet iedereen voelt zich thuis in de hokjes "man" of "vrouw". Om een groep mensen aan te spreken, hoe homogeen die groep er ook uit ziet, is het een goed idee om genderneutrale termen te gebruiken.

“John is een trans-man.”

“Dit John, hij is transgender.”

“Dit is John.”

Iemand's genderidentiteit doet er vaak niet toe, het voegt niks toe aan de conversatie. Vaak zorgt dat ervoor dat de persoon zich ongemakkelijk voelt. John is gewoon John.

“Je ziet er wel niet lesbisch/homo/trans/... uit.”

"Je ziet er te mannelijk uit om homo te zijn."

"Amai, van u had ik dat nooit verwacht."

Zeggen dat homo's, lesbiennes, biseksuelen en een hele reeks andere identiteiten er specifiek "uitzien" kan ongevoelig en wereldvreemd overkomen. Het versterkt ook stereotypen over queer mensen.

"ouders" of "opvoeders"

"moeders en vaders" of "mama's en papa's"

Niet iedereen is opgevoed door een mama of papa. Sommige mensen hebben twee papa's/mama's. Sommige mensen hebben alleen een mama/papa.

Taaltips!

Uitleg

👍 “een transgender persoon”

👍 “een trans persoon”

👎 “travestiet”

👎 “een transgender”

👎 "transseksueel"

Identiteit is opgebouwd uit kleine onderdelen. Trans zijn maakt maar een deel van iemands identiteit uit, dus niet hun hele identiteit. Daarom zeg je een trans/transgender PERSOON en niet gewoon een transgender. Andere termen kunnen kwetsend overkomen.

👍 “een homoseksuele man”

👎 "homo"

👍 “een biseksueel persoon”

👎 "een biseksueel"

👍 "een lesbische vrouw"

👎 "lesbo, pot"

Ook hier is de seksualiteit van de betrokkene enkel een deel van diens identiteit. Daarnaast hebben veel mensen slechte ervaringen met woorden zoals "homo" of "lesbo" omdat die vaak als scheldwoord gebruikt worden.

👎 “interseksueel”

👎 “transgender”

👍 "intersekse persoon/man/vrouw"

Een persoon met intersekse identificeert zich vaak niet met de termen "transgender" en "interseksueel".

Inclusief communiceren in actie!

De termen zijn belangrijk, maar hoe zorg je ervoor dat je inclusief communiceert met verschillende mensen?

Hoe creëer je een veilige sfeer voor álle studenten?

With great power comes great responsibility...

Het is belangrijk om bewust om te gaan met de 'power dynamics' tussen docenten en studenten. Als docent kan je **studenten op een positieve manier beïnvloeden**, zodat iedereen zich welkom voelt. Aan de andere kant ben je in staat om sommige studenten (onbewust) uit te sluiten en aan de rest een signaal te geven dat dat oké is.

Als je iets 'fout' of 'ongepast' zegt zullen de studenten je vaak niet verbeteren. Dat uit angst om je boos te maken of een slechte impressie na te laten die (in het hoofd van de student) zou kunnen leiden tot slechte punten. Het 'uitdagen' van de autoriteit is niet iets dat studenten snel zullen doen.

Het is dan ook aan jou om jezelf te informeren en **je best te doen** om een veilige plek te creëren voor al je studenten. Daarom de volgende concrete tips die je hierin helpen.

Inclusief communiceren in actie!

Persoonlijke voornaamwoorden

Wanneer het op de persoonlijke voornaamwoorden aankomt zijn er enkele manieren om studenten op hun gemak te laten voelen.

- Wanneer je tijdens de eerste les jezelf aan de studenten voorstelt kan je je voornaamwoorden vermelden. **Het moet geen 'big deal' zijn.**
→ Bijvoorbeeld: “Hallo allemaal, mijn naam is Ellen, voornaamwoorden zij/haar, mama van Dries en Sofie, ...
- Je kunt ook aan de studenten vragen om hun voornaamwoorden te vermelden wanneer ze zich voorstellen. Dat zorgt ervoor dat het genormaliseerd wordt.
- Het een optie om je mails af te sluiten met:
Met vriendelijke groeten,
Ellen Wouters
Zij/haar
- Als je niet zeker bent van iemands voornaamwoorden is het oké om het te vragen! Gewoon omdat iemand er vrouwelijk uitziet wil niet automatisch zeggen dat die 'zij/haar' voornaamwoorden gebruikt.
- Als iemand je verbetert door te zeggen “mijn voornaamwoorden zijn eigenlijk x”, kun jij zeggen “Sorry, ik zal daar in het vervolg beter op letten” en gewoon verdergaan met je gesprek. **Het moet geen 'big deal' zijn.**

Inclusief communiceren in actie!

Andere tips

- Als een student die je kende met de naam x, hun naam verandert naar naam y, maak dan geen opmerkingen zoals “Ja ik heb jouw als Eline gekend hé, toen jij nog een meisje was.”
 - **Deadnaming:** wanneer anderen bewust of onbewust de vorige naam blijven gebruiken
 - Het kan zijn dat mensen zich vergissen of zich nog moeten aanpassen aan een nieuwe naam. Als het echter bewust en met slechte bedoelingen gebeurt, dan is het een vorm van verbaal geweld.
- Iemand genderneutraal aanspreken is niet zo moeilijk als het lijkt. Hier een paar voorbeelden
 - Sacha stapt op hun fiets. Die wil naar de stad fietsen. Waar Mila hen opwacht.
 - Daar loopt die. Jij vindt hen toch leuk? Nu kun je hun nummer vragen.
- Gender/seksualiteit is maar een ‘klein’ deeltje van iemands identiteit. Het is dus niet nodig om elke conversatie daarop te baseren.
- Stel geen invasieve vragen zoals “Wie is de man in je relatie?” of “Heb je die operatie al gehad?”
- Maak geen “big deal” van iemands seksualiteit/gender. Reacties zoals “Oh wow!” “Dat is cool!” “Ik heb nog nooit een biseksueel/transgender persoon ontmoet” zijn niet gepast.

Wil je meer weten over LGBTQIA+ ?

Websites:

- Cavarria → handige woordenlijst met alle mogelijke begrippen
- Senne Misplon → biedt lezingen, workshops, ... over gender/seksualiteit aan
- Wel Jong Niet Hetero → jongerenorganisatie voor én door Vlaamse en Brusselse LGBT+ jongeren
- Artikel van Vice over verschillen tussen non-binair, genderqueer en gender non-conform
- Veelgehoord → een bewustmakingsaccount over dingen die je niet moet zeggen

Boeken:

- Gloei - Edward van de Vendel
- Habibi: het lief en leed van LGBT-moslims - Wim Peumans
- En toen kwam jij - Tom De Cock
- Saar, Roos en de mama's - Julia Vriends, Dagmar Vriends
- Door jou ben ik mij - Hinke van Abbema
- Je moet dansen op mijn graf - Aiden Chambers

Workshops en bijscholingen:

- Check zeker je mailbox

Wil je meer weten over LGBTQIA+ ?

Series & films

- [Love Simon](#)
- [Special](#)
- [Please like me](#)
- [Anne+](#)
- [Call me by your name](#)
- [Été 85](#)
- [Feminists what were they thinking](#)
- [Girl](#)
- [The Danish Girl](#)
- [Pose](#)

Workshops- bijscholing:

- Check zeker je mailbox

Podcasts:

- [Uit de Podcast](#)
- [Still Processing](#)

DEEL 2: MENSEN MET EEN BEPERKING

Inclusief communiceren voor beginners

Belangrijke termen

Als je over mensen met een beperking praat, kan het heel breed gaan. Bepaalde termen die je ooit als norm zag, zijn nu verouderd en zelfs beledigend.

Wat zijn de juiste benamingen en aanspreekwijzen?

Personen met een beperking

Een beperking kun je heel ruim interpreteren: een bril dragen, X-benen hebben, dat zijn allemaal beperkingen.

Je zegt dus beter een persoon met een beperking in plaats van een handicap. Dit is ruimer en heeft zo een minder negatieve connotatie.

Personen met een functiebeperking

Chronische of langdurige stoornis, die de deelname van een student aan het onderwijs belemmert (rolstoelgebruiker, iemand met dyslexie, autisme, ...)

Personen met een verstandelijke beperking

Wie een verstandelijke beperking heeft, ontwikkelt zich anders op sociaal, conceptueel en praktisch vlak en is daardoor anders begaafd.

Belangrijke termen

Personen met een beperking

Personen met een auditieve beperking

- slechthorenden met een matig gehoorverlies
- slechthorenden met een ernstig gehoorverlies of doven

Blinde of slechtziende personen

Een visuele beperking kan aangeboren zijn of veroorzaakt door een aandoening of ongeval. Men gebruikt personen of visuele beperking om minder te focussen op het negatieve aspect.

Gouden regel: 'geef het kind een naam.'

Mensen met een beperking zijn evengoed mensen. Zeg niet gehandicapte, beperkte,.. Voeg er een persoon aan toe en het wordt al meteen minder negatief.

Wat zeg je beter niet?

Je bent het
ondertussen wel
gewoon zeker?

Wow! Ik
zou het
haten om
jou te zijn.

Wat is er
met jou
gebeurd?
Een auto-
ongeval of
zo?

Ik heb echt
medelijden met je.

Maar je ziet er
niet blind/
gehandicapt/
depressief/ ...
uit!

Moet ik je
karretje
nemen?

Doofstommen

Wat is er mis met je ogen?

Geluksvogel!
Gij hebt altijd
een stoel bij.

Wanneer ga je
beter worden?

Autist

Oh OCD, ik
heb dat ook
wel soms.
Dan moet ik
al mijn
stiften
rangschikken
per kleur.

Het kon
erger zijn
hé.

Taaltips!

'Personen met een beperking' is vandaag de norm. Gebruik je soms eens een ander woord? Niet zo erg, maar de betekenis van een woord hangt sterk af van de manier waarop je het zegt.

Hou rekening met intonaties en context. En als je niet weet hoe iemand het liefst aangesproken wil worden, vraag het!

 Wel zeggen/schrijven
 Liever niet

		Uitleg
	"persoon met een beperking"	Bij 'personen met een beperking' of 'personen met een handicap' ga je minder viseren en wordt het ineens ruimer getrokken. Andere termen kunnen kleinerend en kwetsend overkomen.
	"persoon met een handicap"	
	"andersvalide" of "mindervalide"	
	"gehandicapte" of "handicap"	
	"blinde persoon/man/vrouw"	Blind of doof zijn maakt deel uit van iemands identiteit maar definieert hen niet. Mensen met een beperking zijn nog steeds mensen. Andere termen zoals "doofstomme" kunnen kleinerend en kwetsend overkomen.
	"blinde"	
	"mensen met een auditieve beperking"	
	"dove persoon" of slechthorende persoon"	
	"doofstomme"	
	"doven" of "slechthorigen"	
	"rolstoelgebruiker"	Een patiënt is in samenstellingen iemand die aan de in het eerste deel genoemde ziekte lijdt (kankerpatiënt, TBC-patiënt, diabetespatiënt, ...), en een rolstoel is geen ziekte.
	"rolstoelpatiënt"	
	"rolstoel"	Wanneer je de term "karretje" gebruikt, komt dit kinderachtig en kleinerend over. Benoem het zoals het is.
	"karretje"	
	"persoon met een functiebeperking"	Labels zijn nooit leuk, probeer deze dan ook zo veel mogelijk te vermijden. Als er een label nodig is zeg dan 'persoon met'.
	"autist" of "adhd'er" of ...	

Omgangstips

'Omgangstips is dat nodig, we weten toch hoe we met mensen moeten omgaan? "

Er zijn ongetwijfeld dingen waar je niet meteen bij stilstaat.

Algemene tips

Doe niet betuttelend, gebruik geen verkleinwoorden om de persoon aan te spreken.

Spreek iemand met een handicap rechtstreeks aan. Bijvoorbeeld: praat niet tegen Sara over Pauline terwijl Pauline er zelf bijstaat.

Staar iemand met een handicap niet na. Niemand heeft dat graag, ook niet met een beperking niet.

Durf hulp aan te bieden. Hulp aanbieden kan nooit kwaad. Maar wees niet beledigd als die geen hulp wil.

Omgangstips

Mensen in een rolstoel

- Stel je op gelijke hoogte tijdens een conversatie, vooral als die langer duurt dan enkele minuten. Als je oogcontact hebt praat dat makkelijker en sta je allebei gelijk. Neem gerust een stoel en als dat niet gaat is hurken ook oké.
- Wanneer je met iemand die in een rolstoel zit praat is het niet nodig om vooruit te buigen. De rolstoelgebruiker is geen baby.

Mensen met een visuele beperking

- Wil je iemand met een visuele beperking helpen? Stel jezelf dan voor en zeg duidelijk wat je voor die persoon kan betekenen.
- Ga niet weg zonder het even te melden eens je gesprek met iemand met een visuele beperking gedaan is. Niemand praat graag tegen muren.

Andere tips

- Ondersteun het gesprek met gelaatsuitdrukkingen en lichaamstaal wanneer je spreekt met mensen met een auditieve beperking. Zorg ervoor dat ze je gezicht kunnen zien zodat ze kunnen liplezen.
- Vermijd figuurlijk of dubbelzinnig taalgebruik wanneer je spreekt met mensen met nood aan extra structuur.

Wil je meer weten over mensen met een beperking?

Boeken:

- Tussen twee werelden - Franco Faggiani
- I'm special - Ryan O'Connell
- Sporten voor het leven - Marieke Vervoort
- Zondagskind - Judith Visser
- Zeg nooit nooit - Stig Broeckx

Series & films

- Special
- Peanut Butter Falcon
- The Good Doctor
- Atypical
- Taboe
- Crip Camp
- Rolstoel Roadmovie
- Speechless
- Intouchables
- De Stig

Wil je meer weten over mensen met een beperking?

Podcasts

- [Two dudes & a podcast](#)
- [De Witte Sok](#)
- [Disability Visibility](#)
- [Onbeperkt](#)

Workshops en bijscholing:

- Check zeker je mailbox.

DEEL 3: MENSEN MET BUITENLANDSE ROOTS

Inclusief communiceren voor beginners

Belangrijke termen

Onze maatschappij is multicultureel en dat is mooi. Er zijn dan een aantal termen en betekenissen waar je beter rekening mee houdt als je inclusief wil communiceren.

Ras, etniciteit en nationaliteit

Er bestaat veel verwarring over deze termen waardoor ze vaak door elkaar worden gebruikt. Hier is een vereenvoudigde weergave van wat ze juist betekenen.

Ras: Een moeilijk begrip dat in verschillende contexten verschillende dingen betekent. Vaak verwijst men naar de uiterlijke kenmerken (huidskleur, haarkleur, kleur van de ogen, lichaamsbouw, ...) van een persoon om die op te delen in een bepaald ras. Belangrijk om te weten is dat dit een sociale constructie is en volgens de wetenschap alle mensen tot 1 ras behoren.

Etniciteit: Gedeelde sociale, culturele of historische ervaringen en praktijken van een groep mensen, bijvoorbeeld taal, religie of kleding, en meestal een nationale of regionale achtergrond.

Nationaliteit: Het behoren tot een bepaalde natie. Mensen die geboren zijn in België hebben vaak een Belgische nationaliteit. Andere mensen verkrijgen een bepaalde nationaliteit door een vaak lange procedure.

Belangrijke termen

Tips over deze termen vind je verder in de gids.

Allochtoon, autochtoon en alles daar tussenin

Deze termen roepen vaak specifieke gevoelens en beelden op die niet altijd even positief zijn. Zo denkt men waarschijnlijk niet aan een Nederlander bij de term allochtoon.

Allochtoon: iemand die geboren is in het buitenland of die buitenlandse ouders heeft. Sinds de 20ste eeuw geleidelijk meer en meer gebruikt als synoniem voor mensen die zichtbaar anders uitzien. Vaak gaat het om niet-witte mensen. De term is de voorbije jaren impopulair geworden bij zowel beleidsmakers als publiek omdat men niet meer wil stigmatiseren.

Autochtoon: per definitie is het iemand die, net als zijn ouders, geboren is in het land waarin hij of zij woont. De term is "problematisch" omdat bepaalde bevolkingsgroepen zelfs na 4 of 5 generaties nog steeds niet gezien worden als autochtonen omdat ze een 'anders' uitzien.

Afkomst: op zich geen controversiële term, maar het wordt vaak gebruikt om aan iemand te vragen waar die geboren is. Omdat deze vraag vaak gesteld wordt aan mensen waarvan op basis van hun uiterlijk aangenomen wordt dat zij ergens anders vandaan komen dan uit België, kan deze term in deze context gevoelig liggen.

Belangrijke termen

Tips over deze termen vind je verder in de gids.

Zwart en wit, wit en zwart

Het is belangrijk om te onthouden dat taal evolueert. Termen die vroeger oké waren kunnen nu misschien niet door de beugel.

Zwart: een identiteitscategorie met verschillende betekenissen in verschillende contexten, maar in het algemeen verwijst het naar mensen van Afrikaanse afkomst. Deze term heeft het woord neger vervangen omdat dit als denigrerend gezien wordt.

Neger: Met deze term wordt teruggekoppeld naar de tot slaaf gemaakte mensen in de 18de eeuw. Daarnaast wordt aan de term een stereotype beeld gekoppeld van zwarte mensen. Neger wordt dan ook als denigrerend beschouwd en mag in de hedendaagse context niet meer worden gebruikt.

Wit: Steeds meer mensen zijn het erover eens dat de term wit moet worden verkozen boven de term blank.

Blank: Voor velen lijkt "blank" een gelijk woord met "wit" als het over huidtinten gaat. De term wordt gebruikt als identiteitscategorie. Doordat het wordt geassocieerd met 'niet bevlekt of niet gekleurd' krijgt het een negatieve racistische connotatie. Gebruik dus liever de term "wit".

Belangrijke termen

Tips over deze termen vind je verder in de gids.

Andere termen

Halfbloed: De term wordt meestal gebruikt voor mensen met een gemengde afkomst, namelijk wit en Europees, en niet-wit. Dit woord komt uit een kwetsende context dus wordt beter vermeden.

Mulat: De eerste generatie nakomelingen van een niet-witte persoon en een witte persoon. Vroeger vond men dat mulatten de ‘verschrikkingen’ van vermenging vertegenwoordigden. Daarom heeft deze term een negatieve en denigrerende connotatie en wordt die best vermeden.

Gekleurd: Met deze controversiële term worden mensen bedoeld met gemengde afkomst namelijk wit Europees enerzijds en niet-wit anderzijds. Het gebruik hiervan grijpt terug op het idee van witheid als norm, en de termen worden steeds meer beschouwd als ongepast en denigrerend.

Exotisch: Deze term wordt vaak bovengehaald om mensen (van kleur) te beschrijven. Hierdoor krijgt het een connotatie 'anders te zijn dan de norm'. Dit gaat over iemands uiterlijk of naam maar het kan evengoed over seksualiteit gaan.

Belangrijke termen

Tips over deze termen vind je verder in de gids.

Andere termen

Stereotype: Een generaliserende mening over een groep van mensen, waarin alle individuen dezelfde (karakter)eigenschappen lijken te hebben. Stereotypen zijn een soort schema, daarom zijn ze handig om onze gedachten en kennis te ordenen en structureren.

Voorbeelden:

- Alle Russen zijn alcoholisten.
- Vrouwen zijn altijd emotioneler dan mannen.
- Alle Afrikaanse vrouwen hebben kroeshaar.
- Amerikanen zijn dik.
- ...

Unconscious bias: vooroordelen waar we ons niet van bewust zijn en waarover we dus geen controle hebben. Het zijn erg snelle, automatische associaties die ons brein maakt. Ze kunnen gebaseerd zijn op onze overtuigingen, onze sociale normen, ervaringen uit het verleden en andere factoren. Onbewuste vooroordelen beïnvloeden hoe we kijken naar andere mensen en bepalen voor een stuk hoe we met hen omgaan. Ze hebben een invloed op onze beslissingen en ons gedrag, hoewel we ons niet bewust zijn van hun impact.

Wat zeg je beter niet?

Mijn dochter hoeft niet thuis te komen met een neger.

Ben jij een half-bloed?

Jij lijkt wel een beetje op Sara*!

*Een ander zwart meisje dat in de klas zit

Amai jij bent exotisch!

Ja sorry, jouw naam krijg ik niet uitgesproken.

Van waar ben je?

Ching chong

Jij bent een van de goeie allochtonen!

Ah je bent geboren in Nigeria? Ik ben ooit al eens op safari in Tanzania geweest!

Jij valt wel op in de sneeuw.

Mulatje

Jij spreekt wel goed Nederlands hé!

Ik krijg zin in de zomer als ik naar je kijk!

Taaltips

👍 Wel zeggen/schrijven

👎 Liever niet

Uitleg

👍 “een witte jongen”

👎 "een blanke jongen"

De term "blank" heeft een koloniaal verleden en verwijst naar slavernij. Gebruik dus liever "wit" om naar iemands huidskleur te verwijzen.

👍 “iemand van kleur” of "mensen van kleur"

👍 “een zwarte jongen” of " een bruine jongen"

👎 "een neger"

Als je wilt verwijzen naar iemands donkere huidskleur gebruik dan de kleuren "zwart" of "bruin". De andere term kent een hele negatieve en denigrerende belading en wordt dus ten sterkste afgeraden in de hedendaagse context. Het komt enorm kwetsend over.

👍 “iemand met een gemengde afkomst"

👎 "een halfbloed" of "een mulatje"

Ook hier hebben de termen "een halfbloed" en "een mulatje" een slecht verleden. Beide termen hintten op het feit dat de "witte kant" beter is.

👍 “Wat is je etniciteit?"

👍 “Waar liggen je roots?"

👎 "Van welk ras ben jij?"

👎 "Van waar ben jij?"

Het is heel normaal om nieuwsgierig te zijn naar iemands etniciteit/roots, let er wel op dat je het op een respectvolle manier vraagt. Heel veel mensen die er anders (lees: niet wit) uitzien zijn in België geboren en zijn dus "van hier".

👍 “persoon met migratieachtergrond"

👍 "persoon met buitenlandse roots"

👍 "Hij is een Belgische Marokkaan"

👎 "Hij is een allochtoon."

Termen zoals "allochtoon" en "autochtoon" zijn steeds minder populair/gepast. Gebruik daarom de volgende alternatieven. Probeer terminologie die de groepen zelf gebruiken en respectvol vinden te gebruiken.

Wil je meer weten over mensen met buitenlandse roots?

Websites

- Veelgehoord → een bewustmakingsaccount over dingen die je niet moet zeggen
- Skinmutts → een account over mensen die met verschillende culturen zijn opgegroeid en tot meerdere etniciteiten behoren
- Mohamed Ouaamari → een Belgisch-Marokkaanse schrijver en columnist
- De vooroordelen test → ontdek of jij zelf onbewuste vooroordelen hebt
- Artikel van NPO Kennis over vooroordelen

Boeken:

- Groetjes uit Vlaanderen - Mohamed Ouaamari
- Het moois dat we delen - Ish Ait Hamou
- Verkruimeld land - Aya Sabi
- The hate u give - Angie Thomas
- Hallo witte mensen - Anousha Nzume
- Witte gevoeligheid - Robin DiAngelo

Wil je meer weten over mensen met buitenlandse roots?

Series & Films

- [When They See Us](#)
- [The Hate U Give](#)
- [Unorthodox](#)
- [Moonlight](#)
- [Selfmade](#)
- [Dear White People](#)
- [The Innocence Files](#)
- [13th](#)
- [Explained: Racial Wealth Gap](#)
- [Trial by Media](#)
- [Taboe](#)

Wil je meer weten over mensen met buitenlandse roots?

Podcasts

- [Alles is intentie](#)
- [Tajine Talks - Diversiteit in de media](#)
- [Inclusie Gaat Over Je Welkom Voelen](#)

Workshops en bijscholing:

- Check zeker je mailbox

Colofon

Team inclusiviteit Afterfive 2021

Anouc van Dijk - anoucvandijk@outlook.com

Emma Nijs - emmanijs@gmail.com

Georges Vermast - georges.vermast@gmail.com

Karo Verstraeten - verstraeten_karo@live.be

Kristina Khairova - khairova.kristina@gmail.com

Oyindamola Oyebamiji - oyindamola22052001@gmail.com

Vragen?

Stuur of mail ons gerust

Of vraag raad aan:

Bronnen

- Atletiek (z.d.) Omgaan met personen met een handicap Geraadpleegd op 13 maart 2021 via <https://www.atletiek.be/admin/storage/main/omgaan-met-personen-met-een-handicap.pdf>
- çavaria. (z.d.). Woordenlijst | çavaria. Geraadpleegd op 17 maart 2021, via <https://cavaria.be/woordenlijst>
- Dutch Cultural Contacts. (z.d.). Stereotypen, vooroordelen en discriminatie. Geraadpleegd op 17 maart 2021, via <https://dutchculturalcontacts.weebly.com/stereotypen-vooroordelen-en-discriminatie-met-voorbeelden.html>
- Eric Goubin (2019) Tante Marriette en haar fiets. Uitgeverij Vanden Broele
- Gaukema, L. (2017, 5 januari). Waarom de mensheid niet uit verschillende rassen bestaat. De Kennis van Nu. <https://dekennisvannu.nl/site/artikel/-Waarom-de-mensheid-niet-uit-verschillende-rassen-bestaat/8758>
- Gemeente Amsterdam. (2018). Regenboog taaltips: Handreiking voor respectvolle en inclusieve communicatie (2de editie). <https://www.amsterdam.nl/schrijfwijzer/regenboogtips-lhbt/document/>
- Handicap.nl (2019) Folder Ettiquettes Wat zeg je wel en wat zeg je niet. Geraadpleegd op 8 maart 2021 via https://handicap.nl/wp-content/uploads/2019/05/Folder-Etiquette.pdf?utm_source=Webpower&utm_medium=email&utm_content=Download%20etiquette&utm_campaign=jezietmaardehelft
- Randstad. (2019, 14 november). Ben jij je bewust van jouw vooroordelen? <https://www.randstad.be/nl/workforce360/strategic-talent-management/ben-jij-je-bewust-jouw-vooroordelen/>
- Racismewijs webinar 'Taal & Beeld kleuren je blik' (2021, februari)
- Seks in de praktijk. (z.d.). Sekse. Geraadpleegd op 17 maart 2021, via <https://www.seksindepraktijk.nl/themas/seksuele-en-genderdiversiteit/sekse>
- Steunpunt handicap arbeid, (21 april 2017) correct taalgebruik. Geraadpleegd op 8 maart 2021 via <https://steunpunthandicapenarbeid.wordpress.com/dossiers-a-d/correct-taalgebruik/>

Bronnen

- Stad Gent,(2015, januari) Folder omgangstips beperking. Geraadpleegd op 11 maart 2021 via https://stad.gent/sites/default/files/page/documents/20150421_PUB_Toegankelijke_folder_%20omgangstips_%20beperking.pdf
- T. (2017, 15 april). Gendernormen zitten diep. Rainbow in my sky. <https://www.rainbowinmysky.nl/gendernormen-zitten-diep/>
- Tony Sokolski. (2011, 13 augustus). With great power comes great responsibility [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=b23wrRfy7SM>
- Transgender Netwerk Nederland. (2016, 10 juni). Zo maak je na toiletten ook taal genderneutraal. <https://www.transgendernetwerk.nl/non-binair-voornaamwoord-uitslag/>
- Taalhelden (z.d.) Taboewoorden van neger tot zelfmoord. Geraadpleegd op 8 maart 2021 via <https://taalhelden.org/bericht/taboewoorden>
- Tropen Museum (z.d) Words Matter publicatie. Amsterdam, Zwaan Printmedia
- Vlaamse overheid. (z.d.). Begrippen rond gender- en seksuele diversiteit. Geraadpleegd op 17 maart 2021, van <https://overheid.vlaanderen.be/begrippen-rond-gender-en-seksuele-diversiteit>
- WAT WAT. (z.d.). Waarom zeg ik beter wit in plaats van blank? Geraadpleegd op 17 maart 2021, van <https://www.watwat.be/racisme/waarom-zeg-ik-beter-wit-plaats-van-blank#:~:text=Blank%20betekent%20'leeg'%20of%20',alsof%20iemand%20geen%20huidskleur%20heeft.&text=Witte%20mensen%20waren%20beter%20dan,mensen%2C%20die%20vaak%20slaven%20waren.>
- WikiHow (z.d) Trudy Griffin. Mensen helpen die een beperking hebben. Geraadpleegd op 8 maart 2021 via <https://nl.wikihow.com/Mensen-helpen-die-een-beperking-hebben>